

Név- és fogalomjegyzék

Segédanyag „A jelenkori egyetemes történelem alapjai I.” c. kurzushoz
Szegedi Tudományegyetem, Jelenkortörténeti Tanszék, 2024 ősz
Bencsik Péter

A feltétlenül ismerendő személyek és fogalmak jegyzéke a vizsgára készülést kívánja segíteni. Nem teljes körű listáról van szó, hiszen a kötelező irodalom a felsoroltakon kívül is számos fontos fogalmat és nevet tartalmaz, de az alábbiak különösen nagy eséllyel szerepelnek a vizsgakérdések között. Értelemszerűen a jegyzék nem tartalmazza a fogalmak magyarázatát, valamint a felsorolt személyek életrajzát. Ezeket részben érintjük az előadásokon, részben a megadott irodalom (és a digitális tananyag) tárgyalja őket, vagy más megbízható forrásmunkából ismerhetők meg. (A legtöbb életrajzot ismerteti: Németh: 20. századi egyetemes történet. I. kötet, 509–530.; II. kötet, 377–388.)

Politikatörténeti vonatkozású nevek és fogalmak

1955-ös rendszer (Japán)	atomcsend-egyezmény
Acélpaktum	atompatt (az elrettentés egyensúlya)
Adenauer, Konrad	atomsorompó-szerződés
Afrika éve	Attlee, Clement
Afrikai Nemzeti Kongresszus	autonómia
afrikanizáció	autoriter (tekintélyelvű) rendszer
ajatollah	Baasz Párt
akta	bábállam
Állambiztonság	Badoglio, Pietro
államforma	Baldwin, Stanley
államszocializmus	Balfour-nyilatkozat
alternatív (virtuális) történelem	bandungi értekezlet
anarchizmus	Barbarossa-terv
Andropov, Jurij	bársonyos forradalom
angliai csata	Barthou, Louis
Annales / Annales-iskola	Batista, Fulgencio
annexió	Begin, Menáhem
Anschluss	békepapi mozgalom
antibürokratikus forradalom	békés egymás mellett élés
antikolonializmus	Ben Bella, Mohamed Ahmed
antikomintern paktum	Ben Gurion, David
antiszemizmus	benemavatkozási politika
Antonescu, Ion	Beneš, Edvard
apartheid	Berija, Lavrentyij
appeasement	berlini blokád
Arab Liga	berlini fal
Arafat, Jasszer	Berlin-ultimátum
árja	Bernstein, Eduard
asszimiláció	Bierut, Bolesław
Atlanti Charta	bipoláris (kétpólusú) világ

Bizónia / Trizónia
 Biztonsági Tanács (BT)
 Blitzkrieg (villámháború)
 Blum, Léon
 bolsevik
 Borisz, III. (bolgár)
 Brandt, Willy
 Brătianu, Ion C.
 Bretton Woods
 Brezsnyev, Leonid
 Brezsnyev-doktrína
 Briand, Aristide
 Briand–Kellogg-paktum
 Brit Nemzetközösség
 Brüning, Heinrich
 Buharin, Nyikolaj
 Bundestag
 Bush, George (idősebb)
 Camp David
 Cárdenas, Lázaro
 Carter, Jimmy
 Carter-doktrína
 Castro, Fidel
 CDU / CSU
 centrum
 cenzus
 Ceaușescu, Nicolae
 Chamberlain, Neville
 Charta '77
 Chirac, Jacques
 Churchill, Winston
 CIA
 Ciano, Galeazzo
 cionizmus
 Ciszjordánia
 Clemenceau, Georges
 Codreanu, Corneliu Zelea
 Conducător
 Coolidge, Calvin
 cordon sanitaire (egészségügyi övezet)
 Curzon-vonal
 Cvetković, Dragiša
 Csang Kaj-sek
 csehszlovákizmus
 cseka
 Csernobil
 Csernyenko, Konsztantyin
 Cservenkov, Vulko
 csetnik
 Csou En-laj
 Daladier, Édouard
 Dawes-terv
 De Gasperi, Alcide
 dekolonizáció
 demilitarizált övezet
 Demokrata Párt (USA)
 demokratikus centralizmus
 Dien Bien Phu-i csata
 Đilas, Milovan
 diktatúra
 Dimitrov, Georgi
 Disznó-öböl
 D-nap
 dollárdiplomácia
 Dollfuss, Engelbert
 domínium
 dominóelmélet
 Drang nach Osten
 Du Bois, William E. B.
 Dubček, Alexander
 Duce
 dupla nulla megoldás
 Dzsánata Párt (India)
 Dzsinna, Mohamed Ali
 EAK (Egyesült Arab Köztársaság)
 EBEE
 Ebert, Friedrich
 Eden, Anthony Robert
 EGK / Közös Piac
 Egyesült Nemzetek Nyilatkozata
 Eichmann, Adolf
 Eisenhower, Dwight David
 El-Alameini csata
 élcsapat
 elnöki rendszer
 emberarcú szocializmus
 Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata
 Endlösung (végső megoldás)
 ENSZ
 enyhülés (détente)
 eredeti szocialista felhalmozás
 Erhard, Ludwig
 értéktöbblet (profit)
 Estado novo (brazil és portugál is!)
 etatizálás
 etnikai kisebbség (etnikum)
 etnikai reneszánsz
 eurokommunizmus
 Európa Tanács
 Európai Újjáépítési Program (ERP)

Európai Védelmi Közösség (EVK)
eutanázia-program
eviani egyezmény
Fair Deal (méltányos szerződés)
fajelmélet
FÁK (Független Államok Közössége)
falange
Fall Grün / Weiss / Gelb / Rot / Blau
fasizmus
Fatah (El Fatah)
FBI
fegyverkezési verseny
fehér forradalom
fehérek / vörösök
fejlődő országok
Fejszál, I. (szíriai, iraki)
fekete csütörtök (1929. okt. 24.)
félelnöki rendszer
felgöngyölítés (roll back)
felhatalmazási törvény
félperiféria
feltartóztatás (containment)
Fényes Ösvény
finlandizálás
Ford, Gerald
forró drót
föderáció
Franco, Francisco
fultoni beszéd
furcsa háború
Führer
Gandhi, Indira
Gandhi, Mahatma
Gaulle, Charles de
gaulle-ista, gaulle-izmus
gender / gender studies
genocídium
Gestapo
gettó
Gheorghiu-Dej, Gheorghe
Gierek, Edvard
Giscard d'Estaing, Valéry
glasznosztj
gleichschaltolás (Gleichschaltung)
globalizáció
Goebbels, Joseph Paul
Gomułka, Władisław
gonosz birodalma
Gorbacsov, Mihail
Gottwald, Klement

Göring, Hermann Wilhelm
GPU
Great Society (nagy társadalom)
GULag (Gulag)
Gyenyikin, Anton
hadikommunizmus
haláltábor (megsemmisítő tábor)
Hallstein-doktrína
Harding, Warren
Harmadik Birodalom
harmadik világ
háromhatalmi egyezmény
harzburgi front
hatalmi ágak elválasztása
hatnapos háború
Hatojama Icsiró
Havel, Václav
Helsinki Nyilatkozat
Henlein, Konrad
Heydrich, Reinhard
Hezbollah
hibrid rendszerek
hidegháború
Himmler, Heinrich
Hindenburg, Paul von
Hirohito (Sóva császár)
historizmus
Hitler, Adolf
Hitlerjugend
Ho Si Minh
Ho Si Minh-ösvény
Hodzsa, Enver
holodomor
holokauszt
Honecker, Erich
Honi Hadsereg
Hoover, Herbert
hosszú kések éjszakája
hosszú menetelés
Hruscsov, Nyikita
Husák, Gustáv
imperializmus
Indiai Nemzeti Kongresszus
interkontinentális rakéta
internacionalizmus
intervenció
intifáda
irat, irattan
iszlám forradalom
izolacionizmus

jaltai konferencia
 János Pál II.
 Jaruzelski, Wojciech
 Jelcin, Borisz
 jelenkor, jelenkortörténet
 Johnson, Lyndon B.
 jóm-kippur háború
 Josida Sigeru
 jóvátétel
 junta
 Kamenyev, Lev
 kamikaze
 kancellár
 Kapp-puccs
 Karamanlisz, Konsztantinosz
 Kardelj, Edvard
 Károly, II. (román)
 kasztrendszer
 Kautsky, Karl
 keleti Locarno
 Kemal, Musztafa („Atatürk”)
 Kennedy, John F.
 képviseleti demokrácia
 kerekasztal-tárgyalások
 Kerenszkij, Alekszandr
 kereszténydemokrácia
 kettős határozat (NATO)
 KGB
 KGST
 Khomeini, Ruhollah Moszavi
 King, Martin Luther
 Kirov, Szergej
 kisantant
 Kisi Nobuszoke
 Kis-Jugoszlávia
 klíring
 koalíció
 Kohl, Helmut
 Kolcsak, Alekszandr
 kolhoz
 kollaboráció, kollaboráns(ok)
 kollektív biztonság
 kollektivizálás
 Kominform
 Komintern
 Komszomol
 koncentrációs tábor
 koncepció per
 konföderáció
 Konoe Fumimaro
 konvergencia-elmélet
 konzervativizmus
 koreai háború
 kormányforma
 Kornyilov, Lavr
 korporatív rendszer
 korridor
 kölcsönbérleti (lend-lease) törvény
 Kreisky, Bruno
 kristályéjszaka
 Ku Klux Klan
 kubai rakétaválság
 kulák
 kulturális forradalom
 Kuomintang
 lateráni egyezmények
 Lebensraum (élettér)
 leggyengébb láncszem
 Lenin, Vlagyimir
 leszerelés
 leszerelési konferencia (1932)
 liberális demokrácia
 liberalizmus
 Lin Piao
 Lloyd George, David
 locarnoi szerződések
 MacArthur, Douglas
 MacDonald, Ramsay
 Maček, Vladko
 Macmillan, Harold
 Maginot-vonal
 Majszkij-terv
 Malenkov, Georgij
 mandátum, mandátumrendszer
 Mandela, Nelson
 Maniu, Iuliu
 Mao Ce-tung
 maoizmus
 marcia su Roma (menetelés Rómába)
 marginados
 Marshall, George C.
 Marshall-terv
 marxizmus-leninizmus
 Masaryk, Tomáš Garrigue
 Mazowiecki, Tadeusz
 mccarthyizmus
 Mein Kampf
 Meir, Golda
 Metaxasz, Joannisz
 Mikołajczyk, Stanisław

mikrotörténet
Milošević, Slobodan
Mitterand, François
Mobutu, Sese-Seko [Joseph-Désiré]
Molotov, Vjacseszlav
Molotov–Ribbentrop-paktum
Monnet, Jean
Montánunió (Európai Szén- és
 Acélközösség, ESZAK)
Montgomery, Bernard
Morgenthau-terv
Moro, Aldo
moszkvai perek
Mountbatten-terv
Munkáspárt (brit Labour Party)
Mussolini, Benito
Muzulmán Liga
 müncheni konferencia (1938)
nacionalizmus
nácitlanítás
Nagy Honvédő Háború
nagy ugrás
Nakaszone Jaszuhiro
Nasszer, Gamal Abdel
NATO
NDK
négyek bandája
Négyek Tanácsa
Nehru, Dzsavaharlal
Nemzetek Szövetsége
nemzeti kisebbség
nemzetiszocializmus (nácizmus)
neokolonializmus
neokonzervativizmus
neoliberalizmus
NEP
népbíróság
népbiztos
népfront
népi demokrácia
néppártosodás
New Deal
Nixon, Richard
Nkrumah, Kwame
NKVD
normalizáció (csehszlovák)
Novotný, Antonín
NSDAP
nulla év (nulla óra)
Nuri Szaid, Abdullah
nürnbergi törvények
nyelvi fordulat (linguistic turn)
Nyugat-Európai Unió
OAS (francia)
Odera–Neisse-határ
OKW
olajválság
OPEC
oral history
orvosper (szovjet)
Ostpolitik (keleti politika)
osztályharc
osztályszempontú bírászkodás
osztrák államszerződés
Overlord hadművelet
önigazgatási rendszer
önrendelkezési jog
ötéves terv(ek)
ötödik hadoszlop
Ötödik Köztársaság (francia)
Palme, Olof
pánafrikanizmus
Páneurópa-terv
Papandreu, Andreasz
Papen, Franz von
Párizs környéki békék
parlamentáris demokrácia
parlamentarizmus
pártállam
partizán
Pašić, Nikola
Pavelić, Ante
Pearl Harbor
peresztrojka
periféria
permanens forradalom
Perón, Juan
perónizmus
Pétain, Philippe
Petkov, Nikola
PFSZ
Piłsudski, Józef
Pinochet, Augusto
Pius, XI.
Pius, XII.
Plehanov, Georgij
pogrom
Poincaré, Raymond
Pol Pot
polgárjogi törvény (USA)

politikai mobilizálódás
 politikai törésvonalak
 politikai rendőrség
 Pompidou, Georges
 populizmus
 potsdami konferencia
 prágai tavasz
 Preobrazsenszkij, Jevgenyij
 primer forrás
 proletárdiktatúra
 Pu Ji
 quisling
 Quisling, Vidkun
 Radić, Stjepan
 RAF
 rapallói szerződés (1922)
 rasszizmus
 Rathenau, Walter
 Reagan, Ronald
 redisztribúció
 Reichstag
 remilitarizálás
 Renner, Karl
 Republikánus Párt (USA)
 revízió
 revizionizmus (ideológia)
 Reza Pahlavi
 Ribbentrop, Joachim von
 Római Szerződések (1957)
 Rommel, Erwin
 Roosevelt, Franklin Delano
 rövid huszadik század
 Rydz-Śmigły, Edward
 SA
 Saar-vidék
 Salazar, Antonio de Oliveira
 Saloi Köztársaság
 SALT
 sandinista
 Sándor, I. (jugoszláv)
 Schleicher, Kurt
 Schmidt, Helmut
 Schuman, Robert
 SD (Sicherheitsdienst)
 SDI (Stratégiai Védelmi Kezdeményezés,
 csillagháború)
 SEATO
 Securitate
 Seelöwe haditerv
 Šik, Ota
 Sikorski, Władysław
 Slánský, Rudolf
 Sonderweg (különút)
 sovinizmus
 sörpuccs
 Spartakus-felkelés (német)
 sporazum (Jugoszlávia)
 SS (Schutzstaffel)
 stagfláció
 START
 Stasi
 Stojadinović, Milan
 stresai front
 Stresemann, Gustav
 Suharto
 Sukarno
 szabadon sodródó jobboldal
 Szadat, Anvar
 Szaddám Husszein [al-Tikriti]
 szamizdat
 szanációs rendszer
 Szató Eiszaku
 szekularizáció
 szekunder forrás
 személyi kultusz
 szeparatizmus
 szesztilalom
 SZHSZ-Királyság
 SZKP
 szociáldemokrácia
 Szocialista Munkás Internacionálé
 szocialista törvényesség
 Szolidaritás
 szovhoz
 szovjetizálás
 Szövetség a Haladásért
 Szövetséges Ellenőrző Tanács
 szputnyik
 Sztálin, Jozsif
 sztálinizmus
 Sztambolijszki, Alekszandar
 Szudétavidék
 szuezi válság
 Szun Jat-szen
 szűzföldprogram
 Tanaka Kakuei
 teheráni konferencia
 téli háború
 teljesítési politika
 Teng Hsziao-ping

tengelyhatalmak
tervgazdálkodás
Thatcher, Margaret
Tienanmen tér
Tiso, Jozef
Tito, Josip Broz
Tízek Tanácsa
tizennégy pont (W. Wilson)
Tódzsó Hideki
Torch (Fáklya) hadművelet
tory
totális háború
totális történelem (histoire totale)
totalitarizmus(elmélet)
tömbön kívüliek (el nem kötelezett
országok)
tördőfés
történészvita (Historikerstreit)
tőzsdekrach
Trockij, Lev
trockizmus
Truman, Harry S.
Truman-doktrína
Tuhacsevszkij, Mihail
Ulbricht, Walter
Ulster
unitárius állam
usztasa
Vargas, Getulio
Varsói Szerződés

vasfüggöny
vasgárda
Vatikán
Vejcman, Hájim
versailles-i béke
vezérkultusz
Vichy-i rendszer
Vietkong
Viet Minh
vietnami háború
Visinszkij-elv
Vörös Hadsereg
Vörös Khmer
vörösterror
Vrangel, Pjotr
Wałesa, Lech
Wannsee-i konferencia
Watergate
Wehrmacht
weimari köztársaság
Westminsteri Statútum
Wilson, Harold
Wilson, Woodrow
Young-terv
Zinovjev, Grigorij
zöld pártok
Zsdanov, Andrej
Zsdanov-doktrína
Zsidó Antifasiszta Bizottság
Zsivkov, Todor